

scimus ad genitum non esse, & non procedere ab illa alia persona; exanimis datas vivas non debemus hinc tamen interre, hac est verba sensuva proponentes cuia; sed solum exprimere sensum, qui nostrum superat non debet va- dier fons. Intellectum. Et sane disserim Personarum, quod desiderant, non minus reale est, quia nobis est incomprehensibile. Scimus quidem adeo relationes, as substitutias personis proprias; sed post omnes Theologia, siveque conatus possumus confiteri, quidquid de hoc Mysterio cogito, non illud comprehendere non posse, & ratione omnes S. Hieronymus exspectant, quod vera Trinitatis confessio, vera est confessio nostra ignoratio; Hoc etiam proprium est Entis huius infiniti, non posse se creare intellectu comprehendi, & nostra Religionis prærogativam esse, habere Mysteria toto Cælo rationem nostram superantia.

Non possumus nobis ideam Deo dignam proponere, quae de illius nobis non repræsentet incomprehensibilem; & si ultius efficiat Religio, que vindicaret se reddere pase super quam idem hoc Eam comprehendibile, hac semper efficiat falsa Religionis & hinc Deus, quæ incomprehensibilis redderet, Deus est omnium, & non illius, qui talis non est? tunc enim omnes adorantes, qua praestantur commentari Divinitati, vana sunt, & cultus, quo honoratur, superstitiosus.

Recordemur nos adorare Trinitatem, cuius proprius, & essentialis character est Sanctitas, & nullam else Sanctitatem, quantumlibet eminente, ad quam adspicere potest, ut evanescat, & ratione adorantes Augusti huic Trinitatis character, sanctos nos eis operari, ut eis illam auctoritatem opus est.

Cum Sanctis & Spiritu, & nullam else Sanctitatem, quantumlibet eminente, ad quam adspicere potest, ut evanescat, & ratione adorantes Augusti huic Trinitatis character, sanctos nos eis operari, ut eis illam auctoritatem opus est.

Quia ratio huiusmodi est, quam Potentia, quam Bonitas, quam Sapientia, ob eam causam, quia si Deus est, essentia infinitus, & si infinitus essentialiter, fieri non potest, ut Spiritibus coarctari, & finiti, quales nostri sunt, comprehendatur. At enim fatendum est, dicit aliquis, efficiat infinitus, & si infinitus essentialiter, fieri non potest, ut adorantes illam in Spiritu, & Veritate, data ratione, Sancti esse debent, sicut ipsi et; nam hi sunt adorantes illi, quos querit Pater: nam & Pater tales sunt, qui adorant eum. (Joan. 4.) Ab his vult adorari, ab aliis autem te vere honorari non existimabit. Sanctus est Deus, & a Sanctis vult coli. Hoc debemus ipsi animadvenire in hoc Mysterio, in quo volunt seipsum nobis, tamquam prototypum exhibere, ideoque præcepit: Sancti eritis, quia ego Sanctorum sum. (z. Petri 1.) Pater Bourdaloue in t. I. Mysteriis.

Qualitas incompren- bendibilitatis est id quod pro- prietate cognoscimus Deo, illud, quod de Deo cognoscere possumus, & quod illi possumus attribuere, hanc est incomprehensibilis qualitatem: tunc vero de Deo aliud regnoscimus, cum ipsum comprehendere non possumus. In ceteris meatus nostra exaguntur, in ceteris de sepe fallimur, in ceteris periculum est, ne in errorem inuidamus. Cum dicimus: Potens est Deus, Deus est Iustus, Sanctus, Misericors, juxta vim vocabulorum, omnes, he proportiones non satis ubi constaret, nisi adseremus, vel nisi supponemus incomprehensibilitatem Dei, ad illas modicandam. Ut vere tunc, dicendum est, vel scilicet subintelligendam est, Deus esse potenter, sed ea Pocula, quam non comprehendere; Deum iustum est, sed Iustitia prouersus alia ab eis intelligi; Deum Sanctum est, sed ea Sanctitate, quæ omnes meæ mentis cogitationes super. Semper igitur configundendum est ad tuam incomprehensibilitatem, & ad Sententiam S. Augustini, ubi Deus nobis incomprehensibilis videtur, ibi melius a nonis cognoscit: Deus autem in aliquo Religious Christiana Mysterio difficultas comprehendit potest, quam in Mysterio Trinitatis: quid enim de hoc Mysterio concipiatur, nisi quod ibi nihil concipiatur? quapropter Prophetæ qui prius obtinuerunt revelationes, illi semper tribuant haec charactem, exhibentes illum, tamquam abyssum interminabilem, ut nobis significaret, Trinitatem divinarum Personarum esse magnum Mysterium incomprehensibilitatis Dei.

Fides Trinitatis di- vinarum Personarum fides est totius nostra spei Mysterium principi- um, & quod est in illis virtutibus, & operationibus, quae ha- cest. Theologes vocant, quia non intime cum Deo con- juncti: Sed Mysterium iudicatis pra alii exercet tres hæc Virtutes, & hic fructus est præcipius, quem a nobis inde referri voluit Deus. Primum hoc Mysterium, cum sit omnium maxime incomprehensibile, cumque humana ratio non posset nisi nullam effingere illius Ideam ante revelationem; & secundum fidei nostra est magis meritior, & dignius Deo, quod Deus ipse a nobis recipere posuit. Nam confiteo, quam tunc facimus hac in re, confessio omnium luminarum nostrorum, ac totius nostri intellectus, nihil est in comparatione ineptibilis Magnitudinis eius, & hoc patet nobis effugimus de illo sublimiore idem, quam de illo habere potius infinitè super captum nostrarum conceptionum attollentes illum. z. Trinitatis Mysterium exercet spem nostram: speramus enim Salutem nostram ex virtute gratie; in nomine enim Sancte Trinitatis recipimus, & gratiam in Baptismo, & ipsam gratia principium, in nomine Patris, & Fili, & Spiritus sancti, qui educunt nos de potestate inferni, & nobis jus derident ad merita Filii Dei, fundamentum essentiale eorum rerum omnium, quas speramus. Denique Spes haec separari non potest a divina Caritate, cuius potentissima ratio est Trinitatis Mysterium, quia quid est, quod facilius ad Dei amorem me potest inducere, quam tunc summum illius bonum esse contemplari se, & scipium amore summo complecti. Tandem enim, si verum est Examen non posse, nisi in sempiterno, invente Objectum dignum amore suo, potero ne ipse invente Objectum, & quod esse debet entium reliquorum. Causa Universalis, atque independens. Secundum Universi hujus Creationis esse debere actionem omnibus Tribus Personis communem: sed agnoscer non possumus, quomodo Pater distinguatur a Filio; quomodo Filius, & Spiritus S. ab eodem principio procedentes, notiones habeant diversas. Hoc est Sacrificium Fidei, mentes hominis humiliant; opus est divinis revelationibus, & luminibus supernaturalibus, quae id nobis testentur; opus est Apostolis, qui id prædicent, miraculis, que id confirmant, minis, ut id credere cogamus, & adiuv poe hac omnia Mysterium est, cui captivanda est mens nostra, & sacrificium efficiendum Deo perfectissimum, ac purissimum lumen, quæ natura, labore, studio, comparare potius, & hac de causa tot harreti: a multis Concilii damnatae rebellis fuerunt Ecclesiæ, & impugnarunt hoc Mysterium, quod experientia, & ratione contrarium esse crediderunt.

Hæc Verba, Fidei formula, quam proferimus confitentes Trinitatem, In nomine & quod his terminis conceputa est: In Nominis Patris, & Fili, & Spiritus S. in Religione nostra Sancta est, & Veritas Sanctorum, ideoque ex institutione J. C. ingrediuntur. In venerabili via Sacramenta legis Gratia; si enim in Baptismo & efficacia, regeneramur, in Nominis Patris, & Fili, & Spiritus S. confirmatione, gratia roboramur; si per Remissionem peccatorum nobis dimittuntur; si per sacramentum Ordinis conferantur; si recipimus benedictionem Sacrorum, Pastorum, & Praesulium; hæc sunt omnia in Nominis Patris, & Fili, & Spiritus S. ut discimus, S. Augustinus ait, in Christianismo, nullam esse gratiam, nullam salutem, nullam justificationem, nisi per hanc Trinitatem. Hinc etiam oritur, quod secundum Sanctam, & religiosam confuetudinem, omnibus actionibus nostris, hanc fidei profectionem præmitimus, nihil aggiestientes, nisi prius in novis expresserimus signum Crucis, com verbis istis: in Nomine Patris, & Fili, & Spiritus S. latentes actus noltis meritorum pendere ab uno, & sine hac fide, quidquid factum futurum inquietum. Quæ praxis ad nos ab Apostolis era-

Mysterium
Trinitatis
est omnium
veritatum
Christianam
principium.

trati fuerunt Sancti Trinitati per Baptismum, in illis etiam reperimus objectum, & causam peculiaris Caritatis. Liber, cui titulus Verus Spiritus, & sanctus unus est vitium anni. Omnes veteris Testamenti loci, ubi Divinitas Filii Dei, & Spiritus sancti probatur, docent quoque Veritatem Mysterii Sanctorum Trinitatis. In Isaiæ Dei Filius, nonne Scriptus, ut post Incarnationem, vocatur Deus Filius, & Pater fuisse feculi? In psalmis: Dominus dixit ad me: Ego hodie genui... (Psal. 12.) Dixit Dominus Domino meo, sed a deo dixi me: (Psal. 110.) Quibus verbis Salvator ipse utitur ad Iudeos confundendos, & ex quibus elicit suu Divinitatis argumentum. Quod pertinet ad Spiritum sanctum, ejus Divinitas nonne probatur pluribus veteris Testamenti locis, quibus vocatur Spiritus Domini, Spiritus Dei, & qua offendunt illum modo tamquam auctorem secundum Naturam totius, dicendo, quod in ipsi Mundi primordiis: Spiritus Domini forebas super aquas, (Job. 26.) modo tamquam auctorem omnis pulchritudinis, que videtur in Cœlo. Deus, inquit S. Job, ornavit Calos per Spiritum suum, & modo tamquam humana Sanctificationis Auctor, & Principium Gratia, & Salutis hominum. Nihil tamen fecius confiteri debemus revelationem Mysterii Sanctissimæ Trinitatis in veteri Testamento, nonne obfice factam fuisse, ubi comparetur cum ea, que nobis detecta fuit in Novo, ubi tres divinae Personæ ita distincte connotata sunt, & ita perspicue Fidei nostra propria, ut sit præcipuum objectum Fidei, que ac adorationum nostra sum. Quid magis clarum est, quam manifestatio nobis facta in Salvatoris Baptismo, in quo Calos apertus fuit, ut nobis offendentes simul Tres divinas Personas: Patrem, in illa voce: hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene placui; (Matth. 17.) Filium in homine Deo, quem vox illius indigebat: Spiritum S. in Columbia, sub cuius forma vifibilibus ratione fuper Salvatorem descendit. 2. Calos nonne aperti sunt, ut nobis peribherent testimonium, & ut cum S. Jo: teſteſtarentur: quia: Tres sunt, qui testimonium dant in Calo, Pater, Verbum, & Spiritus S. (1. Joan. 3.) Pater nonne Calos aperuit nobis, ut exaudiremus vocem suam, & in monte Thabor, & in Jordane? Pater vox audita est? Pater, qui te redemit, in Nominis Fili, qui te redemit, in Nominis Patris, qui te inquit, in Nominis Fili, qui te redemit, in Nominis Spiritus Sancti, qui te refanciat, nomina Omnipotenti ad fugandas inferni legiones, ad iniustiles efficiens omnes carum conatus, & ad detrahendas in periculofilio transiſuper nos gratias, & Celestia subducit. Nec fatis, nam, cum mox idem Minister ad Deum converitus morientis Animam commendabat, quanam utetur ratione ad eum defensum, ut miereatur? illam audiit: licet eximpeccavimus, rams patrem, & filium, & spiritum S. non negavimus, sed credidimus. Ali! Domine, exclamabat Dei viventes Sacerdos. Verum est me pro peccatore implorare clementiam tuam; non fuit illi immunita ab humanis infirmitatibus, & fuit irragitatis pondus fuit causa lapsus fui: ceterum vero nonnulli illam, quamvis peccaverit, confessum esse tamen cognoscit: Deus autem in aliquo Religious Christiana Mysterio difficultas comprehendit potest, quam in Mysterio Trinitatis: quid enim de hoc Mysterio concipiatur, nisi quod ibi nihil concipiatur? quapropter Prophetæ qui prius obtinuerunt revelationes, illi semper tribuant haec charactem, exhibentes illum, tamquam abyssum interminabilem, ut nobis significaret, Trinitatem divinarum Personarum esse magnum Mysterium incomprehensibilitatis Dei.

Proces- sione
divina
persuicte
explicita.

Trinitatis
Mysterium
efficit ut
exercitum
etiam ipsa
& caritate.

Secundum Filius co-
noſcens Filiū ſuam qualis est, amat illam amore, qui

debet infinitam amabilitatem fuz extencionem; Filius co-

noſcens amorem, quo a Patre diligit, illi responderet

amore pari, & Spiritus S. infinite amatua a Patre, & a

Filio, et Amor per sonis, & Patris, & Fili. In San-

cta, & adorabilis hac necessestude invenientur affectus, & benevolentia ineffabiles, quas excipit gaudium, quod Deus Unus valet comprehendere.

Naturalia principia, quæ faciliores efficiuntur alias Fidei articulos, eventrevident illum Trinitatis, qui

habetur nonnulli, quod prohibet, ne mens nostra ob-

ſtrahat, & cor nostrum commoveatur: fed hic preter-

tus, quam parum dignus est Anima Christiana, quam mi-

nime lateſtus rationis præstans! quo magis ineffabi-

le Mysterium hoc supra vos possum est, magis illud adi-

mari debet, & fingit facilius Anima vestre inve-

nire debet quomodo Trinitati obsequium ipsa digna-

præstat; mens vestra hic confundere debet proprii lumi-

na, & affere sacrificium huius Fonti ineffabilium clarita-

tum, quarum fulgore infirmitas oculorum vestrorum fu-

nit, non posset; cor vestrum invente obiectum hoc admirabile magis extensem, quam vota sua; fed nonne haec vali-

dissima est ratio ad illa excitanda? Obiectum, cui non ef-

fent perfections incomprehensibles, & infinita, minus

mereretur affectus nostros: ideoque perfections Trinitatis

cum sint immensæ, anima nostra, quo desiderii desideria coacervat ad illam sese debet attollere. Ad te igitur, o

Sancta, & ineffabilis Trinitas, omnes intendere volo ni-

fus, & facultates cordis mei, ut illas in te unam conjun-

gam, ut in te possidere quidquid potest occupare Spiritu-

rum meum, permoveare meum cor, & constitutere meam fe-

licitatem. Idem.

Quis hominæ eo fuit ingenio, & intellectu præditus,

ut sibi atollere posset, utque ad ineffabiles cogitationes Al-

lii, & finitæ spiritus sunt, in quibus ambitio terrena

terrena, & non ferenda efficit, ut se credant pares judi-

cicio de rebus omnibus faciendo, & peccando Mysterium,

quod Deus reddere voleat incomprehensibile. Homines, qui

bus spiritus est vere solidos, & supra omnem præimpicio-

men, videat unde propria lumina deficer, ubi scruta-

trum Mysterium Dei in tribus Personis; & fenant se eva-

nescire, ubi oculos atOLLANT, verius ineffabiles splendores

Divinitatis. Idem.

Paragraphus VI.

99

PARAGRAPHUS VI.

Delicti ex affectis, & superisque concionatoribus loci: hujus argumenti.

Non extrema ex prerogativa Christianæ Religionis est humanam Mensem subiungere Mysteriis Fidei, & luditionis. Minus nostrorum infirmitatem divinae Autoritatis. Infinita Myteria, cui titulus Verus Spiritus, & sanctus unus est vitium anni. Omnes veteris Testamenti loci, ubi Divinitas Filii Dei, & Spiritus sancti probatur, docent quoque Veritatem Mysterii Sanctorum Trinitatis. In Isaiæ Dei Filius, nonne Scriptus, ut post Incarnationem, vocatur Deus Filius, & Pater, Pater fuisse feculi? In psalmis: Dominus dixit ad me: Ego hodie genui... (Psal. 12.) Dixit Dominus Domino meo, sed a deo dixi me: (Psal. 110.) Quibus verbis Salvator ipse utitur ad Iudeos confundendos, & ex quibus elicit suu Divinitatis argumentum. Quod pertinet ad Spiritum sanctum, ejus Divinitas nonne probatur pluribus veteris Testamenti locis, quibus vocatur Spiritus Domini, Spiritus Dei, & qua offendunt illum modo tamquam auctorem secundum Naturam totius, dicendo, quod in ipsi Mundi primordiis: Spiritus Domini forebas super aquas, (Job. 26.) modo tamquam auctorem omnis pulchritudinis, que videtur in Cœlo. Deus, inquit S. Job, ornavit Calos per Spiritum suum, & modo tamquam humana Sanctificationis Auctor, & Principium Gratia, & Salutis hominum. Nihil tamen fecius confiteri debemus revelationem Mysterii Sanctorum Trinitatis in veteri Testamento, nonne obfice factam fuisse, ubi comparetur cum ea, que nobis detecta fuit in Novo, ubi tres divinae Personas: Patrem, in illa voce: hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene placui; (Matth. 17.) Filium in homine Deo, quem vox illius indigebat: Spiritum S. in Columbia, sub cuius forma vifibili ratione fuper Salvatorem descendit. 2. Calos nonne aperti sunt, ut nobis peribherent testimonium, & ut cum S. Jo: teſteſtarentur: quia: Tres sunt, qui testimonium dant in Calo, Pater, Verbum, & Spiritus S. (1. Joan. 3.) Pater nonne Calos aperuit nobis, ut exaudiremus vocem suam, & in monte Thabor, & in Jordane? Pater vox audita est? Antequam Dei Filius Mysterium hoc nobis revelaret, omnis fidelis credere debet quod euangelium erat nobis figuram in veteri Testamento: fed nulla euangelii figura in veteri Testamento: fed nulla in caligine, ut Patriarchæ, & Prophetae Sanctissimi distinctam hanc figuram, cui exadiſtione habentur; quippe quibus singulariter regquam nobis his rebus revelata sunt.

Antequam Dei Filius Mysterium hoc nobis revelaret, nulla euangelii figura in veteri Testamento: fed nulla in caligine, ut Patriarchæ, & Prophetae Sanctissimi distinctam hanc figuram, cui exadiſtione habentur; quippe quibus singulariter regquam nobis his rebus revelata sunt.

Hoc ordinem divinarum Procellionum: Pater æternus cognoscens Filiū ſuam qualis est, amat illam amore, qui decet infinitam amabilitatem fuz extencionem; Filius cognoscens amorem, quo a Patre diligit, illi responderet amore pari, & Spiritus S. infinite amatua a Patre, & a Filio, et Amor per sonis, & Patris, & Fili. In Sancta, & adorabilis hac necessestude invenientur affectus, & benevolentia ineffabiles, quas excipit gaudium, quod Deus Unus valet comprehendere.

Naturalia principia, quæ faciliores efficiuntur alias Fidei articulos, eventrevident illum Trinitatis, qui

habetur nonnulli, quod prohibet, ne mens nostra obſtrahat, & cor nostrum commoveatur: fed hic pretertus, quam parum dignus est Anima Christiana, quam minime lateſtus rationis præstans! quo magis ineffabiles lumina, & finitæ spiritus sunt.

Secundum Filius co-
noſcens Filiū ſuam qualis est, amat illam amore, qui

debet infinitam amabilitatem fuz extencionem; Filius co-

noſcens amorem, quo a Patre diligit, illi responderet

amore pari, & Spiritus S. infinite amatua a Patre, & a

Filio, et Amor per sonis, & Patris, & Fili. In San-

cta, & adorabilis Trinitas, omnes intendere volo ni-

fus, & facultates cordis mei, ut illas in te unam conjun-

gam, ut in te possidere quidquid potest occupare Spiritu-

rum meum, permoveare meum cor, & constitutere meam fe-

licitatem. Idem.

Quis hominæ eo fuit ingenio, & intellectu præditus,

ut sibi atollere posset, utque ad ineffabiles cogitationes Al-

lii, & finitæ spiritus sunt, in quibus ambitio terrena

terrena, & non ferenda efficit, ut se credant pares judi-

cicio de rebus omnibus faciendo, & peccando Mysterium,

quod Deus reddere voleat incomprehensibile. Homines, qui

bus spiritus est vere solidos, & supra omnem præimpicio-

men, videat unde propria lumina deficer, ubi scruta-

trum Mysterium Dei in tribus Personis; & fenant se eva-

nescire, ubi oculos atOLLANT, verius ineffabiles splendores

Divinitatis. Idem.

Magni hujus Mysterii caligo infirmare debet nostram fidem? potius non dubitare de iis, quae docemur a Deo, eo quia non potius illa intelligere? hac profecto non est fons sententia Sanctorum Patrum, & Dogmorum, qui contra tenet, nullam in hoc haberi posse fidem sine tentatione. Quis virtus esset Fides, S. Leo inquit; & quod illius meritum, si Fides haec ei esset polita, ut credemus ea, que sensibus, ac spiritui patent? Etsene hoc magnum Deus Sacramentum sequi iudicium ipsius, ubi consenserit cum nostro, & facerit veritatem, quae sine flutitia negari non possunt? sed nonne esset afficer Dominus summa, & in dignissima contumelia, expiriare ab eo rationem carum remunrum omnium, quas dicit? credere nolle Verbo illius? non fidere testimonio ejus, & apertas exigere probations earum rerum, quas nobis revelare dignatur? Quae temeritas? quia audacia! Velle submittere indicatio rationis sua, & opponere velle infirmum hunc lumina radium, cum communicavit nobis cum infinita claritatis abysso, qua illistrat omnia, & quam nullus sustinere potest intuitus? Aeterna, & immutabilis Veritas, Ecclesie tunc revelata Mysterium adorable Trinitatis, & Praelubens omnibus precepisti, ut credant quidquid ipsa revelasti; & modicum ingenium, cuius lumina adeo brevia, & finita sunt, ut vulgaritatis queaque ignorat, ut se confundat, & negotiata illi minima queaque facilianter quod fallitur quotidie infuscione negotiorum, que faciliter sunt; quod egeret due, & rectore, a quo in singulas horas corrigatur; modicum hoc, inquam, ingenium audebit ad examen revocare quidquid illi dicuntur nomine Creatoris sui, & deliberabit, utrum Fidem habere debeat divinis Oracleis, eo quod non cognoscit illa? O Deus! fateor me nihil de tanto hoc Mysterio cognoscere; hac omnia superare, turbare, confundere intellectum meum; verutamen firmiter credo quidquid dixisti, quamvis fenus mei fidei mez adverteretur. Quamvis infirma ratio mea repugnare videatur; quamvis non alia habeam ad id credendum argumenta, nisi Verbum tuum, credo, & adeo certus sum veritatis hujus Mysterii, ut minime dubitem in hac fidei statuere opem omnem aeternae mez felicitatis. Hoc Mysterium incomprehensibile est; & adorandum est; quidquid in oppositum affectar ratio, P. de la Colombe, form. de Mysterio Trinitatis.

Qui non potest credere Mysterium, et quia est incomprehensibile, si eam obiectum fidei divinae, Mysterium imperfributile; quam primum redigeris ad nihil credendum de omnibus catholicis veritatis: quandoquidem ne una quidem est, quam Spiritus humanus valeat concipere. Quidquidam in Deo est, quod minima excedat captum mentis tui? potestne comprehendere quomodo repleat locos omnes, quantumvis dividi non possit? quomodo ex nihil omnia fecerit, quem pastore vel modo motum tribuit rebus omnibus, cum ille non moveatur?

tur ? quomodo in seipo infinitis Justitiis cum infinita Misericordia conciliet ? quomodo sexcenta in Mondo patiunt mala, cum ipse illa prohibere posit, & ninioluminus illas sapientius non posuit moderari ? Mirumne est, si Dei Elencti compleatatur res incomprehensibilis, & que mutuo fident videntes evertere; quantiam judicia ipsa illius adeo profunda sunt, ut mens nostra ibi potest inventire apertissimas contradictiones, cum illas revocet ad examen ? Uliluine adeo subtilis, ac perspicax doctior fuit, qui non aberaverit in considerationes harum rerum omnium, si adeo fuerit audax, ut illas perfuerari voluerit ? nonne cogitare oculos claudere ad adspectum Providentie toti mysteriis affluentis; abrennacire omnibus luminibus nostris ; ignoramus nostram fatigem, & cum S. Paulus exclamare : O altitudine Sapientie, & Scientie Dei, quam invia sunt Judicia ejus, & via ejus incomprehensibilis ! sed volumus ipsi comprehendere Deum, ipsi inquam, qui nondam comprehendimus minimum opus illius, qui nonmetris non comprehendimus ? Quis dicit mihi, quibus organis Anima agat in corpus, quid animat, & quomodo corpus communiceat Animam, que tota Spirituibus est, affectus, quibus turbatur ? quomodo efficiunt cogitatio, cuius imaginem ferens in memoria tua, in qua objecta omnia, que ingredia sunt per sensus tuos, senerit pinxerint in imaginatione tua ? Oculis aperio, & ecce Imagines eorum omnium, qui in templo hoc sunt, in iecu oculi ibi delineantur, quin confundantur, vel alia ab aliis delectantur, quanvis spatium, in quo congregantur, fit indivisibilis. Naturam omnem fermentare, nihil inventies, quod non pariat admirationem ; nihil, quod te non humiliter, nihil quod tibi non aperiat imperitiam tuam. Sed quid ? omnia Dei opera sunt incomprehensibilia, omnia producta sunt, omnia subsistunt, omnia multiplicantur per vias perspicacissimum cincigneque, & vellemus in Creatore omnia aptari obscuris spiritus nostris tributis ? Exerce tuum acumen in detegendis causis tot miraculorum, que in Natura contingunt, antequam applices te contemplationi Auctoris earum. Saltem experire in arborum foliis, vel in aliquo insecto, neque tibi videbitur mirum aliquid inventiri incomprehensibile in Deo, cum minime intellexeres ea, que in creatis sunt mirabilia. Item.

igitatio, quam nobis præbet Fides licet confusam, &
cum hujus Mysteriis, adiutor nobis ampliore, nobilio
remus ideam Supreme hujus Majestatis, per illa, quam
per nosum perfidiam, in hac via per omnia argumenta, om-
nis nostris humanae mentis. Nam quatinus intelligere pos-
sumus, quomodo divina Natura in tribus Personis subfi-
ximus, & ibi inventamus oppositiones, quas ratio nostra ex-
terne neficit; audem tamen dicere hanc ipsam incompre-
hensibiliter id esse, per quod eadem facilius intelliga-
mus, quemadmodum unus ex primis Christianis auditoribus

confutaverat de antiquis Philosophis, qui nunquam Dei cognoverant magotitudinem, quam cum abe-
cipit omnem eam cognoscendi: *Majestatem dei tristis
desigantes sensim.* [Mihel, *Felix in Odisia*.] Sed hoc
melius adimpleri potest, quam in hoc Myterio in-
venientibili: profecto si illud penetrare possemus, &
quavis infinitus, contineri posse caput spiritus no-
nac hoc non est magnum aliquid, quia caput hic magnus
est; sed scire omnia entia creata, omnes beatos Spiritus
in coniunctos, omnes sublimiores intellectus illuc attin-
etur non potest; hoc mihi tribuit cognitionem nobilioriem,
practitantem. Dicitur mihi unus esse Deus, Natura
una Essentia divina, sed in tribus Personis subsistentes,
una non est alia, quantumvis earum Essentia simili-
tudo sit, indivisiibilis, & incapax multiplicati reci-
pere: non equidem illum agnosco, sed per hoc ipsum
Dei Dei magnitudinem majorem esse omnibus cogita-
bus, & conceptibus meis; quamobrem, cum Apolo-
to: *Ob altitudinem, & abyssum, o profunditas Divinitatis,*
in hac Augusta Trinitate, Patrem sive non antiqui-
tatem; Filium non pendenter a Pare, sive non infer-
num; Spiritum sanctum ab utroque procedentem, quin
rur alteratur; hoc intelligere non possum, & mens
evanescit in his mirabilibus; sed simulacrum animum ad
ad cogitationem meam, & dico: igitur Deus haec ma-
gister, quoniam qui propius accedit ad sublimem hanc

statem, ponere gloria ejusdem opprimuntur: *Ostensum*
pergit enclaustrare mihi hoc Mytilenae, divinas ha-
veras contineat aliam in alia per admirabilem cir-
cussionem, ut loquitur Theologia; unde fit, ut illae se
adstant, & contiaceant, & vicuum comprehendant, re-
ales divinas concipi non posse nisi Essentia, quæ una,
unque res est cum illa; quamvis per ineftabilem fecre-
tum eadem divina Essentia concipi valeat fine relatio-
ne, quibus terminatur; illane comprehendis? Ego vero
non sum, qui ha veritatem rationem superaret, &
est hominum subtletias eas comprehendere non potest.
Ad hanc tamen, sed confitio ita efficit, ut habeas sublimio-
rem de ipso Deo conceptum. *Auctor formam in omnia Ethica-*
rum argumenta Temo I. Mytilenium.

in hoc Mysterio procedimus per lumina rationis nostra
revelacionem factam nobis a Deo , & per familiitudi-
quas a creatis rebus mutuamam , sicut hac lumina sunt
aria , & impars comparationibus , quibus uitimur ; ta-
ndisstruimus nobiliorum nobis ideam pro illis , quas sibi
erunt sublimiora Mundi hujus ingenia , & non video ni-
tens , que ex nobis nesciimus accipimus , quoniam facta sumus
maginem , & familiitudinem Dei . Deus igitur , offides ,
vicit in seipso per vim , & infinitum Intellexit sui fe-
cili-
fici-
effi-
ci-
Mi-
sion-
e-
sider-
atatem , Verbum , quod est forma cognitionis sua , que-
modum videtis nos effingere nobis Imaginem rerum ,
concipimus , que Verbum est interior , quo exprimum-
& representantur . Quod accidit in nobis , sit in Deo ;
modo longe nobilior , & cui major via inest exprimendi ,
mi expeditior est ab imperfectionibus , quia in hominibus
errant . Protecto si tu concipiens temetipsum , vitam dare
est huic Imagini , quam formans in te , si in locum acciden-
minuti , & fragili aliud efficeres solidissimum , atque
strens , si in locum phantasticum aliud faceres temetip-
sum , si in locum huius multisolidius , ex quo nullus contingat

ii, in locum suos nutritur, atque ex ictus cogitationis bibinet imitari succedentem, & inconsistentem, non a spiritu noster evolat, & mutatur, ut unam efficeret, cum temeritudo, & simul omnia reprobaret; & in sollicitate sua efer rerum infinitarum Imago; accideret, una tenuis cogitatione dices omnia, & in solo conatu, mens tua leniter exhaustire, quin posset aliquid non producere; ut hanc imago efer alter quidam ac tu, aquæactus, & complectus ac tu, habens quidquid habes ipsæ, hanc tamen exceptione, quod illa id abs te recipies, & esthæs principium illius. Quod si aliquo nesciret tamen producere, quin poties prohibere; illa neque tibi tamen efficiet habituaria, neque in re aliqua tibi efer infusa, cum efficiat verus, & nobilis, ac tunctipile; quod non potest in creatis rebus, sed fit in Deo ab aeterno, qui per infinitum Intellectus sui cogitationem, protinus Imaginem proflus similem bibinet ipsi, & qua est illius, & Filius eius, cui cadem est natura, eaque substantia, ac illi: non *Inanis*, inquit Sanctus quisque Pater, *quia Sapientia ejus, non mortua, quia Vita, non finita, quia Veritas, non mutata, quia Verbum*. Imagines multæ sunt; hoc vero est ipsum Verbum; alia sunt

imaginationis nostre phantasmata, sed hoc Veritas est originalis, & solidissima; alio mortua sunt, sed hoo est ipsa vita. Quod diximus de Verbo, & secunda Tri-nitatis Persona, hoc ipsum in omnibus est de te, scilicet, Patrem, & Filium videntes se ab aliis Magos, adeo Perfectos, sese invicem diligere tuto pandere propensiones fux, idemque Amato infinito, & quantum merentur; nam sicut Dei cognoscens seipsum tuto caput Intellexit, cui, non nisi adhuc, & postea, & postea, & postea.

amor etiam te loco studio voluntatis sue; quipungum intellectus infinitus suis duregit illi se amabilem esse, tantum magna Cor eius suas intendit vires ad sele amandum, & calor unius minor non est, quam fulgentia lumina alterius; ita ut sit ipsi Pater & Exterus cognoscens seipsum producit Filium suum, qui est Verbum suum; ita Pater, & Filius amantes se amore, qui par est objecto suo, in unitate Principi producant spiritum Sanctum, qui est amor substantialis, Deus non secus, ac duz cetero Perforce, utique in omnibus equeles, Perigit quoque ratio nostra proper revelationem procedare valeat, nam reliqua similitudines, Symbola, vel exemplia nihil præterea docere nos possunt. *Auctor recens.*

Satis non est ore confiteri, a nobis credi, Deum unum in Personis tribus; ad hoc vitam ducere debemus hac fidem, dignam, Evangelio, & revelacioni huius Mysterii.

primo mobili, quin aliud cuperet, quam movere primam Galum, ideoque illam fixauerit omnis Justitia, & Providentia expertem. Alii deaderunt illi Corpus, animi affectus, & vita, non fecerunt hominibus. Alii cum libertate privarunt, ita ut finiter Mundum caco fato circumgredi; quod omnibus sceleribus aditum aperit. Alii denique, ut Apostolus inquit, mutarunt naturam Dei in similitudinem abjectissimorum brutorum, quibus thura adoleverunt, quod efficerent debet, ut plorarent mitem homini ex cæcitate rationi sua tradidi. Sed post hujus Mysterii revelationem, tunc incepert homines sublimem concipere ideam, & forese felius dignos Dæo, quem incomprehensibilam confitunt. *Auctor sermonum in omnia argumenta, Eccl. Tom. i. Maledictio.*

Gloria Dei est cognoscere a Creaturis suis per ignorantia
sua confessionem, eadem modo præter propter, quo cer-
nimus maris latitudinem, quo oculi nostri videtur major
feri, prout ad illud sumus propriores; percellimus enim
secreto quodam timore, qui cum stupore nostro communi-
catur, & nunquam illum majorem concipiimus, quam cum
oculus in tanta extensione laborat, & deficit, cum certi-
mos illius detegere valeat. Similiter que magis meas in
Divinitatis aibilo laborat, & evanescit, center illam esse
profundiorem, & adstruit sibi ex quo reinceps conceperunt magi-
tudinis Dei. Oceanus madicus est, si oculi nostri possent
ab uno ad extremum aliud pervincere, & sed non posse
in secessu, & invenienti motu, & etiam mutare ad nos pos-
tuam sandam, qui vult habitate, & operari in nobis, &
accedas, atque corpora nostra sibi in Templo, atque domi-
cilia convertere. Videre nos a Patre in Filios adoptati,
videre nos a Filiis sibi cooptari tamquam membra, &
a Spiritu Sancto, tamquam Templa sanctificari, & consecra-
ri. Nos a Patre ad gloriam, per Misericordiam suam evo-
cari, nos per Iustitiam Fili iudicem præmeriti, & per Spir-
itu sancti gratiam illuc adduci: Operam igitur demus, ut
admiratio nostra, cum fide nostra jungamus, & aditavimus
ut amor per proxim quorumcumque honorum operem in
nobis operetur. P. Chrysostom serm de bec Meliora.

ab uno ad extreum aliud pertinere; & Deus finius est, si posse capi mentibus nostris; quapropter profunda meditatio Entis hujus infiniti sanctam nobis inspirat formidinem, quia inde proficitur, quod non magis ad illum accedimus, eo magis cognoscimus, nos fulgrem illius subtiliter non posse, & quidquid conatur, ut itadam, ad delibandanam Divinitatem & non asequendam ejusdem extrema, fatuorum nihilominus, Deum, ut dicit Apostolus, habitare lumen inaccessibilem. *Lumen inaccessibilem.*

Nullum est humiliations genus, quo magis hominem submittat, quam quod eum cigit rationem mentem suam subficiere: Spiritus enim hominis primum illud est, cuius pollescit enim ad superbia, non fecus ac novissimum opus est, ut subficiat mente suam, & agnoscat suam infirmitatem ad aspectum adorabilis Triunitatis, quam Fides nobis proponit: In capitivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi. (1. ad Cor. 10.) Donachomini

Tanum abeit, quod incomprehensibilis Dei deterrente nos debet a querenda illius cognitione, ut immo haec mentis nostra postrema esse debet occupatio; quemadmodum est etiam dignissima; hoc enim est in hac etiam vita inchoare, quod nobis aternam faciendum erit in altera, quemadmodum Salvator ipse teftatur; *Hoc est Vita aeterna, ut cognoscas Te felium Deum, & quem misisti: Iesum Christum.* (Johann. 17.) Creatra omnia loquuntur nubes de perfectionibus ejus, nobisque suadent, ut illum confeantur, & adoremus per proprias perfectiores suas, quae totidem sunt emanations, & totidem veluti leves adumbrationes earum, qui in hoc supremo Eate resident. *Idem.*
Cetera hanc sententiam, *Concordia* &c.

Cum homines ducem fequuntur foliis ratione suam, aberrarent penetrare volentes divina Mysteria foliis luminebus intellectus sui. Ratiocinati sunt de Mundi fabrica; et de Calis, de elementis, aliisque operibus, quae Potentiam, atque Sapientiam eximit hujus Opificis reprobant, quod si eo perseverant, ut Autem tantonum operam cognoscere, nonne illum glorificaverunt, evanescunt, inquit Apostolus, in luminibus suis, & Deus in teatris ipsorum illos reliqui. Quid autem fecit Deus, as icerum aberrarent? annunciat volenti Veritate quod ratione superante, & eas praetextum, quod ad Trinitatis admirabilem Mysterium pertinet; ut qui sese Verbo eius submiserent, Ceteris in Mysteriis, que in Religione nostra venerantur, ratio aliquam inventi veritati resistentiam, verum non ita humiliantur; quantumvis fini admisibilis, proprius names accedunt ad hominem: Deum video in Incarnatione hominem factam. Hoc paullisper avertit rationem meam, sed hic Deus est Deus Puer, hoc agit, atque circumferit fines spiritus mei, tandem enim nihil perfundere possum horum non est omnino impossibile: de hoc enim Paulophi veteres nonnulli ita cogitabant. Si considero morem Dei aliqui miseri statim horridum videunt, sed hic Deus muriens est Homo Deus, & imaginatio aliquod inventi, quod illam removat. Dixi, quod ratione superante, nonne illum glorificaverunt, evanescunt, inquit Apostolus, in luminibus suis, & Deus in teatris ipsorum illos reliqui. Quid autem fecit Deus, as icerum aberrarent? annunciat volenti Veritate quod ratione superante, & eas praetextum, quod ad Trinitatis admirabilem Mysterium pertinet; ut qui sese Verbo eius submiserent,

De Mysterio Sanctissimae Trinitatis.

iii vinculum omnia simil corda nostra conjungat, per nodum nonciscitur, quod eidem conueniat; denique in reliquis Mysteriis Humanitas semper est cum Divinitate coniuncta, homo semper habet hominem pro objecto, & mens eius alium detectum locos, quo comprehendit, & penetrat; sed in adorabili Trinitate, quocumque se veritas mens humana, impenetrabilis inventit abyssos; omnia sunt ibi tenebra, quo magis querit lumina, eo magis in obscuritate cadit, quo magis se attollere querit, eo magis inventit feme humiliandi causam, & suam confundit infirmitatem.

Ancientum Dei Trinitatis Mysterium revelasset, non poterant naturaliter cognoscere homines tres esse in Deo Personas, immo neque aliquid de hoc divinando coniunctum ferri re. Cetera, que sunt Dei vos, ut intelligantur unitas naturae fuit, aliquid sive perfectiones, nihil dicunt de Personis Mysteriis. Cur itud? quia D. Thomas: quia Mundus nobis ostendit dimitat Deum tamquam Creatorem, quemadmodum opus ostendit manum Artificis, & qui factum est. Deus autem Mundus non factus, nisi per Potentiam, & Sapientiam suam, quae sunt perfectiones Trinitatis communis, & quae gerunt characteres Unitatis fuit; ita in tota hac tabula, ne unum quidem est lineamentum, quod nobis ostendit Deum esse in tribus Personis; ceterum postquam ostendit Deus revelavit hoc Mysterium nobis, nulla est nobis ratio, quae illud nobis probare valeat, & haec Veritatis violentur potius offendere lumina nostra: quicquid enim patet potest, nam ei posse tria: Personarum divisione non dividit unitatem Personarum, aliquid tamen genus difficultates, quae palam ostenduntur in his aliis obscurovitatibus, ac tenebris, quae non cum Apostolo exclaimantur: O Attitude! Broto in Tomo Mysteriorum sermone i. de Trinitate.

Quod dicitur mens nostra posse aliquo modo ingredi in hujus Mysterii cognitionem, cum Pater, atque Theologus detinatur in duas, quarum auxilio possum attollere ad altitudinem trionum fuit: Cuius in Deo tres esse Personas: Patrem, Filium, & Spiritum sanctum, & tres Personas licet diffuntas realiter, non esse tamen nisi unum Deum, quia in illis una tantum essentia est: scimus multipliciter habentur Personarum fieri inde, quia Pater cognoscens seipsum, sicut filium suum, qui est Verbum suum, Imago substantia sua; Patrem, & Filium sese mutuo profundentes amore, producens Spiritum sanctum, qui amor est Personalis, Filium esse auxilium Patri, & Spiritum sanctum Patri, Filioque. Scimus adeles relationes proprias Personarum, sed post hos omnes conatus Theologia, qui incutunt Pidei, & revelationes, confundit eis quidquid nos de hoc Mysterio cognoscere possumus, hoc est, & nobis comprehendere non posse, & omnes rationes nostras eo tendere, ut cum Propheta dicamus: Domine noster loquitur. (Jer. i.) Idem.

Confiditor Mysterii autoribus Trinitatis infiniti Mysterium Incarnationis commentari. Experimur suavitatem, & peculiares cordis nostri affectiones, ubi meminimus, Deum tantum eo utique dilexisse Mundum, ut illi Unigenitum daret suum; & potius nobis adest causa amandi, & colendi hunc Filium, cum Fides nobis aperit Verbum hoc annuntiandum in carne, Filium hunc morientem in Cruce, et aequalem Patri, federe in eodem throno cum illo, & illi Angelos omnes praebere obsequia sua. Cum vero mox consideramus hunc Spiritum sanctum, qui vinculum est Patri, & Filii, illum esse, qui sese effundit in corda nostrorum, facturus nos divina Natura consertos; non soli perfringimus incomprehensibilis Productionis ejusdem inutilibus, verum etiam divinis ejusdem hancm inclemis. Jure igitur Ecclesia in diei hujus Solemnitate nos revocat ad fontem, cuius rivulos in aliorum Mysteriorum celebritate repraesentavit. Manifestat nobis magnum Oceanum, unde emanant omnes benedictiones, que in nos effunduntur, & vult per hoc in nobis maiorem erga tres has divinas Personas auctorem ascendere, quarum singulariter nos volunt peculiarem habere relationem. Quod vero roborare in nobis debet hinc reverentia, & amoris sentent, quem forem debemus erga tres sanctas Trinitatis Personas, illud est: Mysterium fecunditatem, atque intimum harum communicationum Patri, Filii, & Spiritus sancti, has ineffabilis processiones, has ammirandas, & secundum illas delicias, hanc unionem, hunc fulgentem, ardentesque reflexum adimpleri in corde nostro, & intra nosmet ipsos, quoniam Trinitas ubique inventur, ubi Divinitas adest. Hac cogitatio nonne semper continebit nos debet in reverentiali timore disiplinare Majestatis Dei, qui est nobis auctor praeiens, atque intimus? P. Texier in sermone de Myterio Domini, serm. de Trinitate.

Cordum est maximum Fili Dei in terris confiditum fuisse et formare Imaginem unitatis Dei in Ecclesia, ut nos omnes filios adoptivos Patris sui, familiares domus sua, omnes ejusdem felicitatis candidatos, denique studit Spiritum suum in corda nostra, ut ille, qui facrum est Patri, & Fi-

Paragraphus VI.

Patrem, qua ab illo distinguitur; sed referat eum, quidquid habet, & quidquid est; quia id omne ab illo tenet. Ille factus homo similis nobis, profectus se non querere gloriam suam, sed gloriam illius, a quo misericordia est. Non quarto gloriam meam, sed eum, qui misericordia est. (Joann. 8.) E contra cum indigne esses, qui fieres per baptismum frater illius, neque ipsum te, neque actiones tuas, refers ad Jesum Christum; quæris gloriam tuam, & hominum affectationem auctoribus; eorum approbationem mereris, & ab illis laudibus celebrari. Si similitudo Fraternitatis nota est, quoniam nam, cum sis dissimilis adeo a Filio Dei, te fratrem illius dicere potes? cumque frater eius non sis, potes, ne jure illius querere hereditatem? Sed fortasse inter Spiritum sanctum. Diximus hunc per viam Voluntatis procedere, hunc esse amorem subfamilialem Patri, & Filii, & in illo divinas processiones compleri: que est voluntas tua? Vacat ne illa amando Deum, an versatur solum in amore, sicut ipius, vel creaturam rerum, divitiarum, honorum, voluptam? huc tendunt omnes curas tuas, omnes cogitationes, omnes actiones. Templum es, non quidem Spiritus sancti, sed Idolorum, templum repletum summo, propter ambitionem tuam, per quam adolescens Principibus mundi, qui fortunis suis possunt velificari. In hoc templo non auditur Dei nomen, nisi blasphematum; non concinuntur ibi laudes Dei, peccatores tantum laudantur; nemo coram Deo profernit, immo fessi profernit, sed coram hominibus tantum, a quibus aliquid expectatur; non ibi Deo funduntur preces, neque illa in eo habetur confidentia; sed dumtaxat, ut inquit Scriptura, in divitiarum fumarum multitudine, in sua, & amicorum auctoritate. Ah! Es igitur infidelis, qui dedecoras Trinitatem. Infidelitas tua te verecundia suffundat, pudeat te ingratis, & ceciditis tue, & contendit, ut melius dignitate generis tui respondreas. Geden in Homile pro. Dominica SS. Trinitatis.

Trinitatis Mysterium acutelletur supra sensus suos, & uteretur omnibus luminibus mentis sue; hoc non erat, S. Augustino teste, nisi similitudinem ab aliis, quemadmodum magis adest humanus Spiritus a Deo, quam sensus hominis a suo spiritu, opus erat, ad hoc ut perveniret ad Deum, non solum sese supra sensus attolleret, sed etiam supra rationem ipsam, & spiritum; quod adduxit illum in beatam necessitatem cognoscendi Mysteria Dei, per lumen fidei; lumen, quod nunquam errat cum non unice Deo applicat, tamquam prima Veritas, & nos immobilitati Verbi epudem inhaeramus; cum illi, qui temere aucti sunt de divinis ferre judgmentum per sola rationis lumina, misere lapsi fuerint in instantiam errorum abyssum. Hoc praeferim accidit in Mysterio Sanctissimae Trinitatis, quod efficit praecepit objectum fidei Christianorum. Taceant igitur opus est in hujusmodi occasione sapientes a rudibus percepti divinae oracula, quae abcondit Deus sapientibus, atque prudentibus, & quae non revelavit nisi parvulus, hoc est humiliibus. Re enim vera congregatis omnibus Mundi sapientibus inter praestantes, subtiliores, atque acutiores mentes eligeat, sed que nunquam aliquid de Fide audierint unquam. Supponite modo in hoc celeberrimo Sapientum coeterum loquuntur, vel ut melius dicam, non cogitant, quod dicunt. Verum est hoc argumentum primum esse maxime incomprehensibile, & ineffabile prae reliquo Mysterio, sed simili illud est, quod atollit mente simplicem, & magis magis humiliat, atque confundit mentem Sapientum: de hoc loqui horum non est, quia quidquid illi compicerit possunt luminibus rationis, vel scientiae, nihil est, si comparetur cum eo, quod fides docet fideles maxime rudes, & ignorans. Divina haec lumina, quae de Calo descendunt ad illustrandam mentem illius, qui inter Christianos minus asceticus est, confundunt omnem vim sublimissimorum terreni hujus ingeniorum. Taceant igitur opus est in hujusmodi occasione sapientes a rudibus percepti divinae oracula, quae abcondit Deus sapientibus, atque prudentibus, & quae non revelavit nisi parvulus, hoc est humiliibus. Re enim vera congregatis omnibus Mundi sapientibus inter praestantes, subtiliores, atque acutiores mentes eligeat, sed que nunquam aliquid de Fide audierint unquam. Supponite modo in hoc celeberrimo Sapientum coeterum loquuntur, vel ut melius dicam, non cogitant, quod dicunt. Poteunter audire ab illo Oracula, qui incomprehensibilia, & potissimum, cum humanis rationibus suis, refert divinae revelationes, cui innituntur veritates, que ab illo annunciantur. Nonnunquam cogitationes habere de Divinitate sublimiores, quam quid studio, labore, scientia, beatoque ingenio suo determinare potuerunt? Pater Chauffer in sermone de hoc Mysterio.

Una ex poculis caussis proper quam hominibus reverentur Dei: Deus magnum hoc Mysterium, est, ut praeberet illis scientias erudit: sed qui luminibus fidei minime illuminare, non aseqüimini Mysterium, quod vobis negotium est per rationem. Audite me solum, & docebo vos, quod Calum me docuit, & quod fide profecta ex magno illo exterminum luculentum fonte didici. Deus Ensi est abfolutum, aeternum, & nullo pendens: est igitur Ensi, per seipsum, sed Deus est fecundus, qui producit ex propria sua substantia, similem fibi, quoniam qui producit, Pater est, & qui producitur ex propria ejus substantia Filius est. Pater, & Filius sunt Personae duae realiter distinctae, cum fidei nequeat, ut, qui produc, & qui producitur sint una tantum Persona: sed quoniam sit Persona duae, tamen esse non possunt, nisi unus, & idem Deus; fieri enim non potest, ut sint duo. Dii. Verum est igitur, Deum, quatenus Pater est, else Ensi per seipsum, quadriguidem non recipit essentiam suam ab alio; & eundem, quatenus est Filius, Ensi else per alium, quia recipit suum esse a Patre. Denique uterque Pater, & Filius Personae duae, qui non sunt nisi Deus unus, producunt tertiam sibi aqualem & similliter Deum cum illis; nam videntes se altera alteram, infinite perfectas, & amabilis infinite, impossibile est illas esse matuus infinite non amare. Producunt igitur amorem infinitum, in omnibus parem bonitatem, quam amant; oportet igitur, ut hic amet Deus, quia est infinite perfectus; sed hic non potest alias esse Deus, quam Pater, & Filius, a quibus produ-

Trinitatis Mysterium habentur & Christiani, & solam fidem habentem efficit magis illuminatam, quia doctrinam quoniam libet haec si.

Quod fieri possit de Mysterio, non sequitur.

scit; fieri tamen non posset, ut sit plures Dei: tamen hic procedat ab utroque tanquam unum principium, quia unum, devovere debemus me; me abrenunciare huic Filio, cui, tanquam Salvatori, inherezare debemus; me contrarie, & reliquiae divinam hunc Spiritum, quem sequi debemus, tanquam Sanctificatorum nrum? Sed et contra, quam fiducia replebit me recordatio praeceptorum operum meorum, si cesserent in gloriam Patris, per humilem submersionem voluntatis eius, in gloriam Fili, per famam exemplis suis conformitatem, in gloriam Spiritus sancti, per constantem fidelitatem in sequendis divinis affectibus eius. *Idem.*

Cum hoc. Q Deus maiestatis, quam admirabilis es in tanto Mysterio humano! infirmitas humanae mentis, quam procul absit, ut mea inveniatur comprehendere omnia haec mirabilia! sed tunc cor meum percepit, & gaudio consumatum, quia captus es Deus, & contineas in te, deo Te infinitas perfections, quas nemo, prater Te, valeret, non comprehendere. Heu! Si non effessisti quod infirmitas mea, non esse; non quozi intelligere Te, neque perspicere comprehendere. Oracula divina, sed quod, ut Testimonia te ram. Oculos cludo, ut Te credam, quoniam videbam; & quia aliquid ex ineffabilis magnitudinis tuis concipiatur, sed dies aderit, cum mihi illos aperies in Calo, ut Te clare videam, ut Te cernam facie ad faciem, & ut aeternum omnium haec miracula admirerem. *Idem.*

Cla. vifo. Ubi ingressi erimus plenissimum aeternitatis lucem intelligentiam nostram, oculis aperiter ita, ut sim nubibus, & in regnum videtur Deum in tribus Personis substantiem, & admirabilem modum, quo ille subsistit. Hoc replebit gaudio ineffabilis cor nostrum, & illud detinetur in iugis huius Mysterii admiratione. Profecto in hac perspicua visione Sanctissime Trinitatis essentialem aeternam Sanctorum beatitudinem conficit. Illi felicitas in magis huius objecti delictis immersantur, illo natruntur, illud gaudent, S. Augustinus ait, de illo vivant aeternum, & per illud; cumque in terris confitentes sub verborum integramento id, quod per fidem didicenter, equalitatem Patris, Fili, & Spiritus sancti, & admirabilem Trinitatis huius unitatem, vident meridianam luce clarum, quoniam tunc divina Persona non sunt, nisi unus Deus, & vidente te in rapta & ardore contemplationis nube carentis. Vixerunt hactenus in terris per fidem magni hujus Mysterii credentes, quod nondum videbant, & per meritum hujus fidei ad beatum terminum pervenerant, ubi vident, & possident, quod crediderunt. Credidisse in terris, Sanctus Bernardus ait, pie ras illos docuit; vides autem in Calo hoc aeternam eorum unitatem constitutum, atque constitutum. *Idem.*

Adu. fidei. Quod intelligere nequeo, Domine, quod neque detegore, id credere possum; id credebo; id respice credo; & gratias ago tibi Sanctissima Trinitatis. Credo, Patrem nulum habere extra se principium, vel potius esse sine principio: Filius a Patre produci, & illi esse Imaginem substantiam: Spiritum sanctum procedere a Patre, & Fili, & esse terminum amoris eorum: credo Patrem, quoniam principium Fili, non esse tamem patrem: Fili: credo Patrem, & Fili, quoniam principia Spiritus sancti, non esse priores Spiritu sancto. Adoro Patrem, tanquam Deum, Filium, tanquam Deum Spiritum sanctum, tamquam Deum, & nihilominus in tribus hinc divinis Personis unum credo, & adoro Deum. Pratera quo magis, Domine, labore, ut redigam rationem meam ad sanctum hanc caputivitatem, eo major tibi gloria credit, & maior meritum mihi. Ita est, Domine, id ego in baptisate confessus sum, & in nomine tuo recepi charakterem Christiani, hoc est, inquit, in nomine Patris, Fili, & Spiritus sancti, characterem gloriosum, titulum honoris, qui attollit me sine meritis meis supra tot infideles nationes. Quid erat in me, Deus meus, dignum hac praelatione a me omnibus beneficiis anteferrenda? quid in me reperiisti, quod Te impelleret ad me praevenientem totalis gratias? Sed hac omnia non impellunt me, ut obsequium praefatio Tibi spiritus mei per fidem, ut praeferem tibi cordis mei obsequium per amorem: Magnus hic Mundus, quem video, quidquid me circum adipicio, annunciat mihi tua, & magnalia, & beneficia. Quid dico? Tu meipsum creasti, Tu creasti me ad Imaginem tuam. Quidquid habeo, non habeo nisi a te, & quidquid sum per Te sum: Tu mihi spiritalem dedit Animum, & Anima haec per te sibi proprias facultates, peculiares habet similitudinem cum hac aquila Trinitate Personarum, quae conforteret & adoro in hoc Mysterio. Cui nam prater te, Domine, consecrare debeo trias has facultates, quoniamquidem a Te illas acceperit; quid debeo cogitare, nisi Te; quid cognoscendum querere, nisi Te; quid amare, nisi Te? Sed nimirum parum dico, cuim prater Te Antima mea se totam devovere debet, quoniam tota egraria est de fini tuo; ideoque tibi totam suam debet elestant, quoniamvis parum illi te auctor tibi, nonne tibi auctor bonum, quod tuum est? P. Le Valois in Aetesis in allegorio de Mysterio Trinitatis.

Trinitas summopere liberalis, atque benefica, quibus fedelibus me onus invenies in hora mortis mea, & quoniam prodire potero coram te, cum ad fulcendum in illo transi Animam meam dicet illi Sacerdos: Proficeret Anima Christiana, proficeret in nomine Patris, qui creavit te, in nomine Fili, qui te redemit, in nomine Spiritus sancti, qui te sanctificavit? At! Deus meus! qui am erunt sensus mei, quo terrore corripiant, si alienum delibe-

deliberat, confert filium, plures Personae loquuntur, & nihil minus facile animadveritur unitas essentia Personarum confluentum per unitatem huius Imaginis, quia illis communis est. Hinc argumentor secundum Scripturae verba hominem non nisi imperfekte cognoscere Autorem naturae sua, nisi hanc tribuat augustinum Trinitati, que obiectum est iam Mysterium, quod nos efficit Christianos, quoniam in nomine harum trium Personarum baptizatus sumus. Invenimus formam baptismi vestri; quis communicavit aqua divina, ac supernaturale virtutem; quis illam ad sanctificationem vestram secundum reddit? hec tantum verba: *In nomine Patris, & Fili, & Spiritus sancti.* Per consequens non singulari modo in Christiana nativitate nostra ineffabili huic Mysterio consecrati sumus, & S. Chrysostomus sententiam hanc sequitur, vult etiam, ut Sacramentum hoc sit signum, & nota quam Trinitas imprimis in animabus nostris, quia illas suo subiecto imperio, ita ut Christianus vi sancte hujus ceremonia devoteatur tribus Personis divinis titulis peculiariis: *obigni sumus Trinitati, nam baptisma Trinitatis significamus.* Igur dubitare non possumus quoniam hoc sit principium eius, quod sumus in ordine gratia. *Idem.*

*Mysterium Trinitatis principium est ceterorum Mysteriorum via praeberet idea ordinis, & economia, quia servata est in opere Redemptoris nostra, & eorum meliorum, quae adhibita fuerunt ad illos sanctificandos, efficiendosque gloriosos immortalis participes. Eorum nexus, & series eo magis naturalis, & facilis videtur ad intelligentem, quo magis omnia tendant in Deum, cuius natura licet simplex, communis est tribus Personis: hic enim ostendit poset, quod Deus Iesus invenerit Deum, qui placavit illum, ei que copiolam, & superabundante obtulit satisfactionem: quoniam Deus coactus fuit, quamvis peccatum Adae alter suaderet, homines vocare filios, & amicos suis per eos, quod illi contraxerant cum Filio suo; quoniam Deus pax est, & mortuus in Cruce per eascan obedientiam imperio Dei; quoniam Deus factus est Intercessor nostre apud Deum; quoniam ille ad nos mittit Deum consolatorem, Deum pacis, & veritatis: videlicet quoniam hoc haec omnia Mysteria supponunt Patrem, qui Deus sit, Filium, qui Deus sit, Spiritum sanctum, qui Deus sit; ideoque statim ac Fides nos docuit unum esse in tribus Personis Deum, & habemus aliquam, licet levem, Christianismi cognitionem, necnon veritatem, quae in eis continentur; arguere teneamus Mysterium adorabilem Trinitatis praeter cetera nobis esse credendum. *Idem.**

Hic Mysterio hoc ineptum, quod non solum alia Cetera Mysteria credi posunt, nisi initium sit ab illis ceteris: quia vere principium est; verum etiam, quia ceterum sit de non posse, nisi beati necessitate teneretur credendi. *Idem.* Mysterium qualemque; nam ubi semel intellectus noster hoc usque fuerit captivatus, inexcusabilis est deinceps, si alias non credet Veritas. Car semel hoc credidisti? adorari Deum, qualiter hoc nobis proponit. Mysterium? non silentum indecum est ratione, cum loqueretur Creator? In iste confilium per omnes fidei vias ambulans, liquet te non posse amplius honeste vel minimam praetexte difficultatem in alio quoque articulo; quem tua incredulitatem facit? Profers naturalem repugnantiam ad ea credenda, quae obscura sunt, atque inintelligibilia, jugum imperiosum, quod in nostra imponitur Religioni, ex eam obediens, quam potular? Haec causa, vel potius praetexts vulgaris sunt, & quantum conjiceri valeat, agere alias invenies. Vides in Trinitatis Mysterio interdictum hoc esse magis rigorosum, quia tenebra ibi crastinatores sunt, & incomprehensibilitas vera magis, atque realis. *Idem.*

Adorabis Trinitas! Tu eris aliquando nostra felicitatis, & tuis objectum beati non erimus, nisi videbimus te Patrem, & Spiritum sanctum, & Spiritum sanctum. *Trinitatem credere, pietas; non hoc admitti, vita aeterna est.* Igitur preparare volumus deinceps amabilem Mysterium nostrum ad cognitionem aeternae hujus felicitatis, postea nos trahit ad cognitionem aeternae hujus felicitatis, ad quam mens trahit. Te hic in terris per seipsum cōdem Fidelis, Religio, subiectus, amoris, submersionis, & reverentia, concientes nocturnis ad te, & interdui eadem laudem, & benedictionem Cantica, quae canticis Spiritus canunt: *Sanctus, Sanctus, Sanctus,* Tibi eadem vota, esdemque adorationes offerendo. Praeterea, quod beati facere nequeunt; credam hoc Mysterium cum tota spiritus mei submersione, quantum vere nihil affequar de his, que ibi continentur mirabilia: illa tame credo, illa adoro, & ita certus sum veritatis eorum, ut minime verear in fide haec haueam spem aeternam meam felicitatis. Nullum fensem meorum, meaque rationis testimonium recipiendum esse mihi videbor, contra admirabiles has veritates. Tu Domine loquutus es; & ne una quidem mihi est sanguinis gutta, quam non effundenter libeatissime, ut illis subscriberem. *Idem.*

Hoc Mysterium. cum seipso similitudinem, quam imprefserat in prima hominis creatione in gratia simil, ac in natura, & quam reformavit per peccatum jam omnino deformatam; quandoquidem per haec haueam spem aeternam meam felicitatis. Nullum fensem meorum, meaque rationis testimonium recipiendum esse mihi videbor, contra admirabiles has veritates. Tu Domine loquutus es; & ne una quidem mihi est sanguinis gutta, quam non effundenter libeatissime, ut illis subscriberem. *Idem.*

De Mysterio Eucharistiae.

utrum suam habeamus ideam magnitudinis Dei, que repletat memoriam, & oblitetur affirmationem dictionum rerum, quas desperabamus, utrum intellectus nostra omnino submisus sit Deo per fidem divini hujus Mysterii, quod eminenter cetera continet; utrum voluntas nostra tanquam illius adhaerat servitio, per amorem, & gratiam fons nobis debitus Deo, cum pro hujus Mysterii revelatione, tum pro aliis beneficiis, que in illo degit nobis. Ah! non se potius de nobis dici posset, quod S. Ephrem dixit aliquando per occasionem infigis peccatis, cum Sanctus hic Vir attento in illa fixisset oculos, quae res in alio existimat fuisse nocens curiositas, interrogatus, cur non potius illos aveneret oculos ab obiecto ita nequam; respondit ille: in hac muliere demonum tradita potestari, quero lineamenta, quae in illa im-

preferat Deus familiaritatem suam, nec invenerio. Huius Christiani plurimi sunt hodie, qui flagitiis suis haec omnia delevuntur lineamenta, & nullam amplius habent naturam Imaginis Dei, quam Baptismus collatus in nomine Trinitatis augustinus imprefterat in animabus eorum? Ah! opus est, ut divini hujus Mysterii cogitatione, nos cogitatierna die eam reparare similitudinem; & hoc procul dubio reparabitur, praefiterimus obsequium trium facultatum anime nostrae, adorabili huic Trinitati, que nos gloriosos in altera vita praefert, postquam nos in hoc Fideles praefiterimus; tunc enim, ablatis integumentis intuentes illam facie ad faciem, erimus illius perfecte Imagines, & praefabimur laudem, & adorationum nostrarum obsequia huic Deo Patri, Deo Filio, Deo Spiritui Sancto in beatam aeternitatem. *Auctor recens.*

MYSTERIUM EUCHARISTIAE.

Quatenus est Sacrificium; Sacrificium Altaris, Missa Ecce.

MONITUM.

De Eucharistia iam verba fecimus in Tomo secundo Bibliothecae moralis tit. de communione. Videlicet quatenus Iesu Christi Corpus a Fidelibus recipitur, ibique sicutus egimus preparatione ad illud recipiendum idoneam, de fructu, quem ex eo debemus percipere, deque iis rebus omnibus, que ad sanctam Communionem recipiendam, aliquid conferre possunt: Sed cum hoc Eucharistie Mysterium considerari possit, & tamquam Sacrificium, & tamquam Sacramentum, quod Concionatori plura suppeditat differenti argumenta; nos hoc in loco hunc limitem nobismetrisfis statuimus, si consideremus adorabile hoc Mysterium, tamquam novae legis Sacrificium, ubi loquemur de illius institutione, fine, praefantia, pretio, tisque rebus omnibus, que in nobis cire possunt estimationem, venerationem, & grati animi sensum, pro bonis incomparabilius, que illic recipimus, & in sequente titulum rejecimus sermonem de hoc eodem Mysterio, quatenus est Sacramentum in seipso consideratum, atque de admirabilibus, que in eo continentur: ita ut in tribus hisce titulis, qui respectuant Eucharistiam, Communione, Altaris Sacrificio, & Sacramento in semet considerato, Concionator inventore possit inde Octavam de Sacramento euclarescere. Ceterum, cum Missa Sacrificium quotidie celebretur, & fideles eidem intercessione tenaciter festis diebus, quibus Sacrificio huic adest jubentur; cumque actio hec sit sanctissima, & summopere meritoria inter eas quas Christianus efficiere valeat, facili patet conjectura, quam uberem doctrinaram, praxis multiplicis, piorumque sensuum segementum hoc probare Valeat Oratoribus Evangelicis, ut cobortentur Auditores suos, ut adeo sancto, utili, & religioso perfugantur officio.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Sermonum hujus Argumenti Synopsis.

I. **H**oc facite in meam commemorationem, *Luca* 22. His verbis tota innititur supra illa facultas, quam reperient Apotholi offerendi magnum Christiana Religionis Sacrificium; ita ut, quemadmodum verba, per quam Dei Filius divinum hoc instituit Sacramentum practica corporis, & operaria mutationem panis, & vini in substantia Corporis, Sanguinisque sui; ita hac alia verba, hoc facite, Apotholi suas converterint in totidem legis novae Sacerdotum, tisque conuterint veram facultatem intendendi, & offerendi in Altari hoc idem Corpus, & hunc eundem Sanguinem in Missa Sacrificio. Hoc etiam significat Verbum illud, facite, quod in linguis omnibus Hebreorum, Graca, & Latina, eandem vim habet, eademque significacionem. *Hoc facite*, hoc est sacrificare, sicut ego sacrificio; quasi diceret illis: Amor, quo vos complector efficit, ut praverterem mortis mea Sacrificium, meipsum immolans propriis manibus: sed hic excessus caritatis mihi nondum fatis est, illud instaurare vole omnibus facilius per manus vestras; quamobrem confero vobis hoc ipsum faciendo potestatem. Hinc sequitur augustinus, & adorabile Sacrificium, quod in Altaribus nostris quotidie peragitur, verum esse, & unicum Religionis Christianae Sacrificium, quatenus subrogatum in locum Sacrificii Cruentum, quod semel tantum in Cruce oblatum fuit, & quod rapsatum copiam inde percipere valeamus; quem fructum spe rare, quoniam illud offerre possumus pro nobis, & pro aliis, pro remissioni peccatorum nostrorum, & ut finaliter per feverantiam obtineamus &c. Ibi reperimus fontem gratiarum omnium, atque in omnibus necessitatibus nostris praedium: ita cum divino huic afflitionis Sacrificio, possumus quidem nosmet convertere ad hunc Deum pro amore nostro immolatum, fidenter ad illum configere, & sperare, futurum ut nobis concedat, quod ipse ad salutem nostram necessarium esse censerit.

Pro tercia parte, que secundum consequitur, ostendi possum ea bona, quae divinum hoc Sacrificium nobis procurat. 1. Nobis rationem suppeditat mulcedi iracundiam Dei, quem quotidie novis criminibus offendimus, offerentes illi Sanguinem eundem, qui pro nobis fuit effusus in Cruce. 2. Possumus illi tantum reddere, quantum abiit recipimus; offerimus enim illi Deum ipsi æqualem. 3. Si

quotidianis nos cumulat beneficia, dat etiam quomodo ei dem non ingrati esse valeamus, &c.

II. Nihil dignius est nostra attentione, & obsequio, quam sanctissimum Missa Sacrificium. Dux rationes de hac restituere vos debent, que duplice verbo tota erunt hujus sermonis partitio. 1. Quia Deo offertur, & unico hoc Christiana Religionis Sacrificio, in quo Dei Filius postquam fons ob tutile leipsum pro peccatis nostris in atra Crucis, hodierna die nobis esse voluit Hostia Propitiationis ad expandi crimina, que contra divinam Majestatem committimus; verbo, de hoc amoris, fideique Mysterio, cui adeo frequentis interestis, in eo inquam consilio, quod mihi est apud vos verba faciendo de adorabili hoc Mysterio, duo mihi tantum vobis ostendenda sunt.

1. *Natura, & praefantia Sacrifici Missæ.*2. *Dispositiones, cum quibus illi interesse debeamus, videlicet, cum reverentia, & timore cumque omnibus pietatis sensibus, quibus pares sumus. Flashier.*

Sacrificium fons, & sacrificante non potest concipi: sed **V.** Iesus Christus offensas se in Sacrificium manibus propriis, instituit duo. 1. Ordinem Sacrificantis, vel Sacerdotis predicti potestate, & jure in Corpus suum ad illud in Altari facro immolandum: qua in re considerande sunt qualitates, quas requirebat Deus in Sacerdotibus legis antiquæ, & inferendum est, quo potiori jure debeant isti esse Sancti, & vocati a Deo ad hoc Ministerium, per votacionem, adeo singularem. Quamvis esse debet Sanctitas Hominis electi, & deputati, ut sit mediator Deum inter, & ceteros homines; quam excellum, & excellens ministerium; quæ sublimes requiruntur qualitates, ut huic hominibus respondeat, & hoc satigne sustineat? 2. prescriptum Sacrificiū suis, ut offerant Deo Sacrificium hoc in nomine, & persona ipsius, ita ut substituantur in locum ipsius, eius vicem gerant, ac teneant locum, loquentes non solum verbis ejusdem, sed etiam in ipsis personis, qui *Corpus Christi ore sacra confitunt*, inquit S. Hieronymus, *Hoc facite in meam commemorationem*, & sensus horum verborum duo continent necessario, videlicet, institutionem Sacerdotis, & fons Sacrificii, in Iesu Christi nomine instituti.

Sacrificium Missæ est Sacrificium summopere venerabile, quia in illo offertur Deus, qua in re tria considerari possunt. 1. Cum pergitus ad Sacrificium, quod Ecclesia celebrat, pergitus ad Sacrificium mortis Dei; si igitur per apertas injurias audemus illi illudere, non fecus ac judex, qui crucifixerunt illum; nonne dignus sumus gravissimi supplicis? 2. Cum Deus misericordia immolat se in Atra Sacrificio? ut nos doceat, & nobis open ferat scientiam ea, que in illo facere non possumus, nempe ut honoremus Deum, quantum Deus & meretur, & postulat. Sed dum Iesus Christus in hoc viceima statu colit Patrem suum, videtur ipsi delere scandalis nostris honorem omnem, quem per exinanitiones suas reddit illi. 3. In hoc Sacrificio Salvator agit de hominum reconciliatione cum Deo; hinc coniunctionis quinam sensus forendi sint nobis in hoc expiationis Sacrificio. *Hoc est parsitio Enarratione Baudouine.*

III. Ex his, ac in Missa audiendam accedunt, sunt. 1. Qui non omnem habent cognitionem, qua est habet habendam. 2. Sunt plures, quibus non est pietas omnis, que requiretur. 3. Denique longe pluri sunt, qui ipsum dedecorant fanitatem. Primi erudiendi sunt; Secundi sunt excitandi ad adiungendo eos, a quibus in hac videntur actiones, in qua fisi pietatem, & religionem non deesse debent ostendere; Terti demum sunt confundendi: quæ tres sunt sermonis hujus partes.

Quoad partem primam, in qua erudiendi sunt illi, qui non habent eam hujus Mysterii cognitionem, que est habenda; fatis est explicare doctrinam S. Augustini de Sacrificio, in quo Deus simul est offerto, oblatum, & oblatione. Deus offensus Deo, hoc veritas est Religionis; Deus oblatus a fener Deo pro nobis, hoc est Religionis prærogativa; Deus qui dignatur scipium offerte per manus nostras, hoc est indulgentia, & utilitas Religionis; hoc omnia teneri debet Christianus, ut magis hujus Mysterii habeat cognitio. Si ita te geris, cum agitur in Mondo de majori momenti re aliqua, de negotiis dumtaxat humanis, nonne haberis tamquam homo mentecapus, & omnis expersus Judicium? 2. hoc est actio, cuius finis essentialis, & proprius character est, Deum colere: quod cum ita sit de alia quampiam re cogitare, dum Sacrificium peragitur; de profanis rebus sermone, misere; nonne, quantum in te sit, hoc est Sacrificium suum eventre? 3. hoc actio est, publica, & follemnis protestatio submissionis Creaturæ, & reverentia, quae debet Creatori, & medium ab eo institutum, ut publice præferat illi cultum adoracionis suum: quod igitur malum est, cum, qui habere debemus nostram submissionis testimoniam, non nisi vanitatis nostra spectatores habemus? 4. Sacrificium fons est medium electum a Deo, ut illi prætemens publice cultum adoracionis; nisi illum in hac adoraveris occasione, quomodocumque ipsum horabis, &c.

Punctum alterum; si qualitates Sacrificii nos juvent illi, summa cum reverentia interesse, qualitates eorum, qui eidem interficiunt, non minorem habent necessitatem. 1. Interficiunt Sacrificio quatenus testes illud nostra presentia probatur. 2. Quatenus Ministri illud cum Sacerdote oblati. 3. Quatenus victimæ immolanda cum Iesu Christo, qui principalis est victimæ. Ut simus testes Sacrificii, non convocat, & in uacuum cogit Ecclesia, ideoque non nisi debet.